

Laat wanden spreken!

WANDAFWERKINGEN
DOOR DE EEUWEN
HEEN

Met regelmaat bezoek ik voor mijn werk monumenten en ontmoet dan de meest bijzondere wandafwerkingen. Ik heb het dan over bijzondere stoffen, behang, maar ook tegels. Het zijn wanden die historie ademen, wat als deze wanden zouden kunnen praten? Elk pand, elke ruimte, elk detail heeft een verhaal. In ieder huis schuilt historie en in ieder huis wordt elke dag historie geschreven. Sommige herinneringen worden doorverteld en of vastgelegd in schilderijen, boeken en archiefstukken, andere gaan verloren.

Tekst: Issabella van Baaren

De geschiedenis van Nederlands meest besproken wandbespanningen is bijzonder. Al in de 17^e eeuw sieren in ons land kostbare wandbespanningen in huizen van voornamelijk burgers en rijke kooplieden. De opvallende luxe gaf goedgesitueerden status en aanzien. Lang zijn we de "bijzondere" wanden even vergeten en waren het eenvoudige strakke wanden met hooguit een kleur erop. Gelukkig zie je de afgelopen jaren dat er steeds meer in woonhuizen

aandacht komt voor bijzondere materialen. Ook de ambachten en het mixen van diverse stijlen worden steeds meer gewaardeerd.

Stoffen en behang zijn net kunstwerken vol van mysteries

Om een materiaal te kunnen waarderen is het van belang dat men zijn oorsprong kent. Als u de mysteries van patronen wilt ontrafelen zijn er aanwijzingen nodig waar u op moet letten. Het begint bij de ontwerper die bepaalde dessins

uitwerkt, wat ook wel patroon wordt genoemd. Patronen zijn overal om ons heen zichtbaar, maar binnen de interieurbranche heeft het een geheel eigen taal en kunnen we de materialen pas op waarde schatten als we meer weten over de symboliek van het patroon. Ook de type weving van stoffen is bepalend hoe een patroon tot stand komt en hoe gedetailleerd dit tot stand komt. Elk proces van grondstof tot eindproduct is bepalend voor het uiteindelijk gewenste resultaat.

Rechts
Goudleer
vervaardigd
door atelier
van Soest

Ik neem u mee terug de tijd in. De technieken van vroeger die vandaag de dag nog steeds toegepast worden licht ik hieronder voor u uit.

Goudleer

In de 17^e en 18^e eeuw was in Nederland goudleer enorm in trek als wandbekleding. Goudleer, met zijn oorsprong in de 16^e eeuw, is - anders dan de naam doet vermoeden - geen verguld leer, maar leer met een goudglans. De glans wordt verkregen door op

Linkerpagina
Diningroom
stoffering bij
George Spencer
Designs / ver-
tegenwoordigd
bij Bart Brug-
man BV

GOUDLEER IN NEDERLAND

Het goudleer in Nederland staat bekend om zijn sterke reliëf. In Nederland wordt vooral het mooie, soepele kalfsleer gebruikt. Het goudleer werd gebruikt als muurbekleding maar werd ook toegepast op stoelen, meubels, en koffers. Een mooi voorbeeld van goudleer is terug te vinden op de monumentale zolder van Issabella Interiors dat door goudleer atelier van Soest is vervaardigd.

opgespannen vellen bladzilver aan te brengen en het daarna te voorzien van een gele vernislaag. Na het vernissen volgen de overige kleuren. Een andere bewerking is het drukken van reliëf in het goudleer met een mal, waarna het met de hand wordt ingeschilderd en eventueel verder beschilderd. Dit zogenaamde "verheven" leer was aanvankelijk karakteristiek voor de Noordelijke Nederlanden. De stad Mechelen in Vlaanderen gold tot 1797 als vooraanstaand productiecentrum van goudleer. In Nederland waren vooral Amsterdam en Den Haag belangrijke centra.

Papieren behang

Papieren behang in de 19^e eeuw werd het wandbespanningsmateriaal gaandeweg vervangen door papieren behang, bij de fabricage waarvan in ons land in die tijd nog stoommachines werden gebruikt. Al gauw namen Duitsland, Engeland, Frankrijk en Oostenrijk echter de productie over. Vooral in Engeland en Frankrijk zijn nog veel archiefstukken te vinden. De meeste ambachtelijke behangsoorten worden ook nu nog in beide landen vervaardigd. Bij papieren behang is de handbeschilderde versie de duidelijk minder kostbare vervanger van gobelins. Op deze behangsels staan diverse taferelen uitgebeeld. Ze worden in de 18^e eeuw massaal gemaakt en er wordt zelfs voor geadv-

'In de 17^e en 18^e eeuw was in Nederland goudleer enorm in trek als wandbekleding'

teerd. Met de toename van het handbeschilderde behang raakte de bloeiende goudleerhandel in verval. In steeds meer huiskamers siert papieren behang sindsdien de wanden. Gedurende de 19^e eeuw wordt de productie ervan lopende band werk.

Walsdruk, zeefdruk of blokdruk

Gedurende de 19^e eeuw wordt de productie van behang en stoffen lopende band werk. Dit kan zijn door middel van een blokdruk, zeefdruk of drukwals. Hierbij wordt het papier eerst glad gemaakt en voorzien van een basiskleur. Voor dessins in verschillende kleuren zijn diverse drukblokken, zeefdrukken of drukwalsen nodig. Bij dit procédé wordt het patroon ingerold met verf of inkt. De eerste drukkers maakten gebruik van technieken uit de graveerkunst van stoffen- en katoendrukkers. Bedoelde papieren behangsels worden tot

Rechts: Stoffen en behang van Lelievre/vertegenwoordigd door Bart Brugman BV
Linksonder: Auteur Issabella van Baaren is interieur decorator en owner bij Issabella-Interiors © Hendrik Jan van Beek

op heden geproduceerd. Mooi voorbeeld is William Morris. Dat bedrijf geniet vooral bekendheid als geestelijk vader van de arts-and-craftsbeweging die zich afzette tegen de massaproductie van de industriële revolutie. De onderneming wilde terug naar eerlijk en ambachtelijk handwerk; naar een vormgeving, waarbij vakmanschap nog meesterschap betekent.

Twee andere merken die al vrij lang hun bestaan hebben zijn Gainsborough en George Spencer Designs. Merken die een klein maar zeer fraaie collectie hebben en waar de ambachten centraal staan en waar archiefstukken op-nieuw ingezet worden voor nieuwe designs. Merken waar je als designer nauw bij betrokken wordt bij de presentatie van hun nieuwe collecties. Wil je een stof of be-

hang verkopen, dan is het verhaal erachter waardevol en precies dat geeft het een persoonlijke touch. Want gevoel is de basis voor het maken van een interieurplan.

Kleuren en dessins

Bij alle wandafwerkingen was men gebonden aan het type materiaal en de mogelijkheden hoe dit verder vorm te geven. In de 18^e eeuw waren de ontwikkelingen zodanig dat zowel stoffen als behang rijkelij gedecoreerd konden worden. Producenten leefden zich uit in sprekende kleuren, gedetailleerde taferelen en motieven.

Ik werk graag met wereldmerken. Merken die mee gaan met de tijd maar waar de historie niet uit het oog zijn verloren. Zo wordt er geken naar duurzame materialen maar ook de techniek hoe het materiaal geproduceerd gaat worden.

In Frankrijk en Engeland hebben we nog bijzondere archiefstukken die vandaag de dag nog steeds toegepast worden om diverse dessins en stijlen te realiseren. Oude motieven worden opnieuw ingekleurd en ook oorspronkelijke kleuren komen soms terug. Dit kan zowel een trendy dessin zijn als een tijdloos dessin. Zo heeft Lelievre sommige archiefstukken gebruikt waarbij het patroon hetzelfde is gebleven maar het kleurgebruik eigentijds is.

Waarom aankleding van wanden zo belangrijk zijn

Tegenwoordig neemt het gebruik van wandbespanning en behang in zowel historische als eigentijdse interieurs weer toe. Die ontwikkeling is niet alleen een waardevolle en esthetische aanvulling, maar ook een fijne oplossing voor de akoestiek en isolatie in elk interieur. Alleen al om de gasprijen naar beneden te drukken zijn goed gevoerde gordijnen voor de raampartijen een must, maar dus ook wandbekleding. Zo hebben we onlangs achter een trendy en modern wandbespanning een molton met folie geplaatst. Dit is warmte en kou werend en tegelijkertijd

beschermd het de stof tegen vuil en vocht. De akoestiek moeten we in de ruimte ook niet vergeten. Want hoe cozy een ruimte ook oogt, het moet ook als cozy ervaren worden. Een goede stof-fering is de basis van elk interieur. Kortom, vergeet niet de wanden. Laat wanden spreken!

Issabella-Interiors is gevestigd in het voormalig klooster de Marienhof te Amersfoort. Haar zolder van 200 m² is voorzien van een ruimte collectie exclusieve stoffen, behangen & verlichting. Issabella-Interiors heeft ruime ervaring op het gebied van hoogwaardige interieurs. Graag scheidt zij een sfeer die in harmonie is met uw karakter en waar u zich prettig bij voelt. Dit kan ingetogen zijn, klassiek, modern, maar ze is ook niet bang op een statement te maken. Een belangrijk onderdeel is het hebben van een team van echte vakmensen en de leveranciers die het hoge segment op ambachtelijke wijze internationaal bedienen. issabella-interiors.com

Auteur Issabella van Baaren is interieur decorator en owner bij Issabella-Interiors.